

Temeljem članka 36. Statuta Grada Zadra („Glasnik Grada Zadra“, broj: 9/09, 28/10, 3/13, 9/14 i 2/15 - pročišćeni tekst), **Gradonačelnik Grada Zadra**, dana **18. siječnja 2017. godine**,
d o n o s i

ZAKLJUČAK

1. *Prihvata se potpisivanje Deklaracije o pametnim otocima*, koja se nalazi u privitku ovog Zaključka i užini njegov sastavni dio.

2. Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donozenja.

KLASA: 302-01/17-01/01

URBROJ: 2198/01-2-17-2

Zadar, 18. siječnja 2017.

GRADONAČELNIK

Božidar Kalmeta, dipl.ing., v.r.

Smart Islands Declaration

An initiative of European island authorities and actors

New pathways for European Islands

to create smart, inclusive and thriving island societies for an innovative and sustainable Europe

Forward

Who we are

We are European island local and regional authorities and actors representing our islands with the goal to promote the Smart Islands Initiative. The Smart Islands Initiative is a bottom-up effort spearheaded by island authorities that communicates the need to tap the significant, yet largely unexploited potential of islands to function as laboratories for technological, social, economic and political innovation. The Smart Islands Initiative builds on years of collaboration between European islands and seeks to demonstrate that islands can host pilot projects and produce knowledge on smart and efficient resource and infrastructure management, which may be then transferred in mountainous, rural and generally geographically isolated areas but also scaled-up in big cities of continental Europe and beyond. The Smart Islands Initiative is inspired by the European Commission's *Smart Cities and Communities* initiative, yet it goes one step further by extending the synergies beyond energy, transport and ICT to also include water and waste, directly addressing circularity in the economy. This holistic approach derives from insularity, the condition that forces island authorities to focus on how to ensure the optimal use and management of their resources and infrastructures, very often within island boundaries, in order to support sustainable and equitable economic development that fully taps into islands' local potential (geography, natural and human resources, products). Ultimately the Smart Islands Initiative advocates in favor of a place-based, transformative development agenda that makes the most out of islands' competitive advantages, generates local growth and prosperity and contributes to EU policy goals in the fields of energy, climate mitigation and adaptation, innovation, circular economy, transport and mobility, blue growth, and the digital agenda. Against this backdrop we think it is of utmost importance that all stakeholders of the Quadruple Helix, namely the public and private sector, academia and civil society join forces to become delivery agents of the Smart Islands Initiative.

Where we come from

Islands have been at the forefront of the global fight against climate change, since they are amongst the first to experience the devastating impacts this has on local ecosystems and livelihoods but also because islands have significant potential to drive the transition to a low-carbon, sustainable and inclusive development paradigm. The first initiative bringing together European islands was **ISLENET**, a network of island authorities founded by Western Isles, Shetland, Orkney, Madera, Açores, Canary Islands and under the political umbrella of the Islands Commission of the Conference of Peripheral Maritime Regions. The Network was set up in 1993 aiming to promote sustainable energy and environmental management. In 2007 the European Parliament adopted the **Musotto Declaration**, proposing tailored measures to a number of challenges facing European islands, all while shedding light on their significant renewable energy potential and the need to promote sustainable energy projects locally. Two years later the **ISLEPACT Initiative** (DG TREN) engaged European islands in sustainable energy planning at island scale.

Building on ISLEPACT, islands across Europe formed geographic clusters under **SMILEGOV project** to identify ways of maturing sustainable energy projects. This experience offered islands valuable insights on what it takes to develop sustainably. This entails establishing partnerships among different stakeholders to ensure the deployment of integrated solutions that maximize existing synergies between energy, waste, water transport and ICT and enable the development of sustainable economic activities on islands.

The Pact of Islands and Covenant of Mayors

When the Covenant of Mayors was launched in 2008 many island local authorities decided to be part of it and take action locally to combat climate change. Yet, with growing collaboration and significant knowledge-sharing among islands, it was agreed that a framework similar to that of the Covenant of Mayors but better reflecting islands' intrinsic characteristics had to be put in place. This led to the establishment of the **Pact of Islands**, a political initiative officially recognized by the European institutions that engages island authorities across Europe to go beyond the EU 2020 climate and energy targets by developing and implementing island Sustainable Energy Action Plans on their territories. A process of streamlining the Pact of Islands with the new Covenant of Mayors for Climate and Energy is currently taking place to ensure a harmonized and integrated approach to tackling climate change, building resilience and laying the foundations for sustainable and inclusive growth at local level in Europe. This process also coincides with the formation of the **Global Covenant of Mayors for Climate & Energy**, a single initiative that brings together the Covenant of Mayors for Climate and Energy and the Global Compact of Mayors and establishes a common methodology among cities for measuring emissions and climate risk and reporting on their efforts. Lastly, the historic **Paris Agreement** places particular emphasis on the need to strengthen the role and capacity of local authorities to tackle climate change by reducing emissions, building resilience and establishing cooperation platforms at local, national and international levels. Put all these developments together, European islands are offered with a unique opportunity to demonstrate worldwide their role and contribution to accelerating action towards a low-carbon, circular and sustainable model of development, one that respects the limits of island as much as global ecosystems and available natural resources.

Islands in Europe

European islands have been experimenting with new forms of sustainable living for years, by putting in place innovative governance schemes to become more socially inclusive, trying out different business models for the provision of new services, introducing cutting-edge technologies to optimize the use of resources and infrastructures, educating their population and raising visitors' awareness around key sustainability issues. Through an often entrepreneurial discovery process, driven by the quest to respond to pressing, real-life challenges, islands have produced best practices on smart and sustainable local development, providing inspiration and motivation to other insular and mainland areas in Europe and globally.

We consider islands to be living labs that can offer important lessons on multiple policy fronts, including energy, transport, circular economy, multi-level governance and ICT and for different geographies – cities and towns, rural and mountainous areas. This is due to the fact that islands themselves are faced with different challenges as a result of variations in their size, distance from the mainland, population density, legal status and level of fiscal and political devolution. Despite their differences though, islands are shaped by insularity, a structural, ever-present condition of geographic discontinuity with a series of implications including energy dependency – particularly on fossil fuels – high transportation costs, limited economic diversification, but also unique ecosystems, enhanced levels of social capital, strong sense of identity and belonging. We believe that this set of pluralistic characteristics is in fact conducive to the emergence of local development paradigms on islands that optimally combine environmental, social, economic and technological solutions underpinned by the premise of smart, integrated and inclusive natural resources and infrastructures management.

We understand that to be able to capture islands' potential to transform into smart and thriving economies, we will have to be creative and apply systems thinking in order to identify and realize synergies between a multitude of sectors: economy, society, sustainability, mobility, ICT, circular economy, governance. Even more so, we ought to do this in a socially inclusive way, ensuring the active engagement of our authorities, citizens, entrepreneurs and researchers. We are ready to take on this challenge and to this end we establish the Smart Islands Initiative.

We, the representatives of European Islands

Define a Smart Island as an insular territory that embarks on a climate resilient pathway, combining climate change mitigation and adaptation efforts, in order to create sustainable local economic development and a high quality of life for the local population by implementing smart and integrated solutions to the management of infrastructures, natural resources and the environment as a whole, supported by the use of ICT, all while promoting the use of innovative and socially inclusive governance and financing schemes.

Conceive the Smart Islands Initiative as one that builds on islands' experience to evolve as distinct ecosystems over time, striking a balance between the dynamics of their population, resource availability and economic activities. With this in mind, we commit to capitalize on our extensive experience in devising and implementing innovative and sustainable solutions at local level and become drivers and delivery agents of Europe's transition into a low-carbon, inclusive and sustainable economy.

We want to become smart, inclusive and thriving societies and to this end we will:

1. Take action to mitigate and adapt to climate change and build resilience at local level
2. Trigger the uptake of smart technologies to ensure the optimal management and use of our resources and infrastructures
3. Move away from fossil fuels by tapping our significant renewables and energy efficiency potential
4. Introduce sustainable island mobility including electric mobility
5. Reduce water scarcity by applying non-conventional and smart water resources management
6. Become zero-waste territories by moving to a circular economy
7. Preserve our distinctive natural and cultural capital
8. Diversify our economies by exploiting the intrinsic characteristics of our islands to create new and innovative jobs locally
9. Strengthen social inclusion, education and citizens' empowerment
10. Encourage the shift towards alternative, yearlong, sustainable and responsible tourism, inland, coastal and maritime

Smart and Integrated Resources and Infrastructure Management

Energy

We will tap into our significant renewable energy sources including solar, wind, tidal, ocean, wave, and geothermal potential and lead CO2 emissions reduction efforts to become increasingly energy independent, minimizing fuel imports and subsequent costs and allowing the emergence of new business models favouring decentralized energy production and consumption and the rise of islanders as prosumers.

We will increase the energy efficiency of our building stock (electricity, heating and cooling) and infrastructures (e.g. street lighting, pumping stations), also within protected historic districts, to reduce subsequent CO2 emissions, through the integration of innovative technologies and practices and the adoption of zero-cost actions by islanders and visitors, triggering a shift to more responsible energy consumption patterns and more resilient infrastructures overall.

We will promote small islands in particular as test-beds for cutting-edge, sustainable energy technologies, including smart grids, storage and demand-response and by doing so make the operation of electrical grids more flexible, ensure increased penetration of renewables, improve the

quality of life of the local population and provide useful insights on how these technologies can be transferred in other islands and geographically isolated territories and scaled up in big cities of continental Europe.

We will exploit existing synergies between sustainable energy and waste, water and transport sectors, underscoring islands' potential to emerge as laboratories for the development of integrated solutions including the production of renewable energy from waste, the use of excess renewable power in shipping and EVs and use of renewable energy for water desalination purposes.

Transport

We will change our modal split towards sustainable transport modes including new ways of using the car (car-sharing, car-pooling), promoting walking and cycling (trails restoration, bike-sharing) and optimizing the design of multi-modal hubs and terminals, towards boosting the sustainable growth of key sectors, i.e. yearlong tourism, logistics, commerce, agriculture and fishing.

We will realize existing synergies between transport and energy, by promoting ferries using alternative fuels such as LNG or hydrogen, balancing intermittent power from renewable energy through cold ironing, integrating electric vehicles and ferries into islands' smart electric grids ensuring increased penetration of renewable energy at local level and minimizing the use of fossil fuels.

We will introduce island hopping infrastructure in islands close to the mainland or island archipelagos in particular, using small-scale electric vessels and/or vessels fueled by LNG, methane or hydrogen that can also operate on automatic pilot to reduce environmental and transportation costs and bring tangible benefits to island communities and local markets.

We will promote intelligent transport management and information systems with a view to improving the quality of service provision and help with monitoring and mitigating pollution levels resulting from transport, especially in islands' ports and urban centers.

Water

We will encourage non-conventional water resources management through grey water recycling and rain water harvesting coupled with the introduction of smart technologies for efficient water network upgrading order to reduce water losses, realise projects on water energy nexus, minimize costs and effectively tackle water scarcity on islands, also exacerbated by climate change.

We will promote the integrated management of our inland water resources, also by making use of traditional sustainable water management practices, in order to improve the quality and availability of groundwater, ensure the long-term health of aquifers and ultimately support the revival of sustainable island-scale agriculture that offers local products of high added value and quality.

We will make use of innovative approaches and tools such as the Ecosystem-based Adaptation and Integrated Coastal Zone Management to ensure the good environmental status of our marine and inland waters, crucial for livelihoods and human well-being and islands' overall resilience.

We will raise awareness on the need to shift to more responsible consumption patterns and thus turn economic activities on islands such as tourism and agriculture more sustainable, enhance ecosystems' resilience and build successful branding strategies, targeting the ever growing market of responsible and sustainable tourism.

Waste

We will pursue the transition towards zero-waste territories by adopting a circular economy development model through the strengthening of local value chains.

We will put in place smart waste management at island level consisting of small-scale decentralized infrastructure for collecting, sorting, reusing and recycling and adopt innovative technologies including ICT so as to move away from traditional waste management techniques, improve environmental quality and create jobs locally.

We will prioritize the use of biomass as renewable fuel for heating and transport and consider energy crops as an alternative to regular crops in islands with significant agricultural production.

We will support targeted awareness raising activities on sustainable production and consumption for visitors and islanders, including households and the business sector.

Enabling Factors

Governance

We will reinforce social inclusion through citizen empowerment and broad stakeholder engagement by focusing on participatory planning as well as participatory implementation, so as to ensure proper realization of projects and strategies and foster local ownership.

We will make use of the Integrated Territorial Investment and Community-Led Local Development tools provided under Cohesion Policy to make public interventions more efficient and tailored to local conditions, also in alignment with private sector activities.

We will tap into our rich traditional knowledge and culture of collaboration to nurture social innovation and bottom-up governance initiatives.

Information and Communication Technologies

We will ensure the uptake of smart and sustainable technologies in our islands, allowing for a more efficient and inclusive management and use of our natural resources and infrastructures.

We will improve the provision of digital services in our islands in order to create new opportunities for citizens and businesses, boost the growth of innovative SMEs and start-ups and facilitate access to markets and sources of funding.

We will tackle the digital divide in island societies and strive to provide all citizens with equal access to information and digital services.

We will incorporate ICT tools in our policy- and decision-making processes to make these more participatory and inclusive.

Economy

We will build on our tradition of enhanced social capital to nurture innovative forms of collective financing such as cooperatives, crowd-funding, crowd-lending and public-private-people partnerships.

We will diversify our economic activities to foster the creation of sustainable local jobs, overturn the population decline and ageing and transform our islands into territories where people can live and prosper.

We will maximize the synergies between the primary, secondary and tertiary sectors (tourism in particular), so as to create new integrated local value chains, cultivate entrepreneurship, establish conditions for small-scale investment and support employment, particularly among the youth.

We will develop our Blue Economy potential by establishing strategic partnerships with market actors and academia in order to promote islands as blue labs for testing and piloting innovative services, products and tools, particularly in the fields of biotechnology, renewable energy, coastal tourism, marine conservation and more.

To support and accelerate this transition

We invite national governments and the European Union

To create targeted funding and technical assistance programmes for the deployment of pilot integrated projects on islands combining all available instruments (ESIF, Horizon 2020, EFSI, COSME, EaSI, LIFE etc.).

To advise financial institutions to move their current thresholds downwards in order to support small-scale investments with a significant impact on the local level and offer security schemes and loan guarantee funds for community based investment.

To put in place a regulatory framework that fully exploits islands' comparative advantages, simplifies bureaucratic procedures and reduces transaction costs for small and medium-scale investments provided that local participation and acceptance is enhanced as a means of guaranteeing proper realization of innovative sustainable projects on islands.

To strengthen multi-level governance so as to ensure island local conditions are reflected in regional and national policy plans and efficient collaboration between the different administrative levels as well as public and private stakeholders is enhanced.

To recognize the contribution of the Smart Islands Initiative in a number of key policy priorities including Jobs, Growth and Investment, the Energy Union, the Digital Market and the Circular Economy; and to this end **consider** the Smart Islands Initiative in the preparation of the next multi-annual framework put in place after 2020.

We invite the Quadruple Helix stakeholders

To support the implementation of the Smart Islands Initiative

- By calling upon the business sector to deploy cutting-edge technologies on islands and introduce innovative products and services in order to also rejuvenate traditional sectors through new market niches, providing a boost local sustainable growth.
- By calling upon academia to treat islands as living labs for interdisciplinary research and innovation.
- By calling upon civil society to work towards strengthening islands' social capital and entrepreneurial spirit and help build a consensus-based, socially inclusive vision of islands' future in a globalized world.

We resolve

To further mature the Smart Islands Initiative by hosting the *Smart Islands Forum* on an annual basis as a collaborative, networking and knowledge-sharing space for European island representatives, followed by the *Smart Islands Conference*, an opportunity for stakeholders to come together, exchange views and propose concrete measures for putting the Smart Islands Initiative into effect.

To explore the possibility of setting up a *Smart Islands Platform* that assists island authorities and actors in establishing strategic partnerships with industry, academia and civil society to develop solutions for islands' infrastructure and natural resources management that are sustainable, integrated, transferable and scalable and by doing so respond to the quest for stepping-up R&D and coordinating investments in pilot and larger projects, whilst improving the quality of life on islands and inspiring mainland EU.

Name of Island Representative

Title of Island Representative

Name of Island Authority

Date

Signature

NESLUŽBENI PRIJEVOD

Deklaracija o pametnim otocima

Inicijativa otočnih jedinica lokalne samouprave i drugih dionika na otocima

Nove smjernice za europske otoke

s ciljem razvoja pametnih, uključivih i uspješnih otočnih zajednica za inovativnu
i održivu Europu

Predgovor

O nama

Mi smo predstavnici europskih otočnih lokalnih i regionalnih vlasti te ostalih otočnih dionika sa zajedničkim ciljem promoviranja inicijative Pametni otoci. Riječ je o *bottom-up* inicijativi otočnih samouprava kojom se izražava važnost iskorištavanja značajnog, a još uvijek nedovoljno iskorištenog potencijala otoka kao laboratorija za tehnološke, društvene, gospodarske i političke inovacije. Inicijativa Pametni otoci bazirana je na dugogodišnjoj suradnji europskih otoka i teži pokazati da otoci mogu biti poprišta razvoja pilot projekata te izvor znanja o pametnom i učinkovitom upravljanju resursima i infrastrukturom, a koja je kasnije moguće prenijeti u planinske, ruralne i općenito geografski izolirane sredine, ali i prilagoditi potrebama velikih gradova na kontinentu.

Inicijativa Pametni otoci inspirirana je inicijativom Europske komisije Pametni gradovi i zajednice, no ide i korak dalje, kroz jačanje sinergija između energetike, transporta i IKT-a, uz uključivanje tema vezanih uz vodu i otpad, po principu cirkularne ekonomije. Taj holistički pristup izvire opravo iz izoliranosti otoka koja ih prisiljava razmišljati kako osigurati optimalno korištenje i upravljanje resursima te doprinijeti održivom i ravnomjernom razvoju koji će iskoristiti otočne potencijale (geografske elemente, prirodne i ljudske resurse, proizvode).

Nadalje, inicijativa Pametni otoci zalaže se za lokalizirane aktivnosti koje vode do vidljivih promjena kroz maksimalno iskorištavanje komparativnih prednosti otoka, poticanje lokalnog razvijatka i prosperiteta te doprinošenju EU ciljevima na području energetike, klimatskih promjena i prilagodbi, inovacija, cirkularne ekonomije, transporta i mobilnosti, plavog rasta ("blue growth") i digitalne agende za Europu. Smatramo da je neophodno da svi dionici Quadruple helix spiralnog modela inovacijskog procesa (koji uključuje javni i privatni sektor, znanstvenu zajednicu i civilno društvo) udruže snage kako bi postali provoditeljima inicijative pametnih otoka.

Odakle dolazimo

Otoci su bili na čelu globalnog pokreta protiv klimatskih promjena, jer su među prvima iskusili razorne učinke koje isti imaju na ekološki sustav, dok istovremenu imaju značajan potencijal za predvoditi tranziciju prema nisko-ugljičnom, održivom i uključivom razvitu. Prva inicijativa koja je okupila europske otoka bio je ISLENET, mreža otočnih samouprava koja je uključivala Western Isles, Shetland, Orkney, Madera, Acores i Kanarske otoka, a koja je razvijena u političkom kontekstu tzv. Islands Commission of the Conference of Peripheral Maritime Regions. Mreža je osnovana 1993. s ciljem promicanja održive energije i učinkovitijeg upravljanja okolišem. U 2007. Europski je parlament usvojio Musotto deklaraciju, predloživši niz mjera za rješavanje problema s kojima su se susretali europski otoci, uz naglašavanje njihovog potencijala za iskorištavanje obnovljivih izvora energije i potrebe za promoviranje lokalnih energetski održivih projekata. Dvije godine kasnije, ISLEPACT inicijativa (DG TREN) potakla je europske otoka na učinkovito energetsko planiranje. Bazirajući se na ISLEPACT inicijativi, u okviru projekta SMILEGOV formirani su otočni klasteri s ciljem dovođenja lokalnih energetskih projekata na višu razinu i razmjene znanja o održivom razvitu. Navedeno je zahtijevalo uspostavu suradnje između različitih dionika kako bi se kroz razvoj integriranih rješenja

maksimizirale postojeće sinergije između energetike, zbrinjavanja otpada, morskog prometa i IKT-a i potaknuo razvoj održivih gospodarskih aktivnosti na otocima.

Pakt o otocima i Sporazum gradonačelnika

Kada je 2008. iniciran tzv. Sporazum gradonačelnika (Covenant of Mayors), mnoge su mu otočne samouprave odlučile pristupiti i obvezati se na poduzimanje niza lokalnih akcija za borbu protiv klimatskih promjena. Ipak, uz sve jaču suradnju i međuotočnu razmjenu znanja, ukazala se potreba za osnivanjem inicijative nalik Sporazu gradučelnika, no koja bi bolje zastupala interesu upravo otočnih gradova i općina. Navedeno je dovelo do formiranja Pakta o otocima (Pact of islands) kao službene europske inicijative, a kojim je određeni broj otoka u Europskoj uniji dogovorio smanjenje emisije ugljičnog dioksida za barem 20% na svojim područjima i uspostavljanje akcijskog plana za energetski održiv razvitak otoka.

Proces usklajivanja Pakta o otocima i Sporazuma gradonačelnika za klimu i energiju upravo je u tijeku, a cilj mu je osigurati harmoniziran i integriran pristup borbi protiv klimatskih promjena, te osigurati temelje za održiv i uključiv rast europskih lokalnih zajednica. Navedeni je proces koincidirao sa uspostavom Sporazuma gradonačelnika za klimu i energiju, odnosno objedinjavanja dviju Inicijativa, *Covenant of Mayors for Climate and Energy* i *Covenant of Mayors for Climate and Energy*, kroz uspostavu zajedničke metodologije kojom gradovi i općine mogu mjeriti emisije štetnih plinova i klimatske rizike te izvještavati o svojim naporima u borbi protiv istih.

Naposljetku, povijesti Pariški sporazum stavio je poseban naglasak na jačanje uloge i kapaciteta lokalnih samouprava u borbi protiv klimatskih promjena, kroz smanjenje štetnih emisija, njihovu prilagodljivost ekološkim promjenama, te uspostavu kolaboracijskih platformi na lokalnom, regionalnom, nacionalnom i internacionalnom nivou. Kada se sumira sve navedeno, jasno je da europski otoci imaju jedinstvenu priliku demonstrirati svoju važnu ulogu i doprinos jačanju aktivnosti usmjerenih ka transferu prema nisko-ugljičnom, cirkularnom i održivom razvojnog modelu, modelu koji razumije ograničenja otoka koliko i globalnih ekosistema i dostupnih prirodnih resursa.

Otocí u Evropí

Europski otoci već godinama iskušavaju nove oblike održivog življenja, kroz inovativno uključivo upravljanje koje vodi do veće socijalne uključenosti svih društvenih skupina; zatim kroz različite poslovne modele i uvođenje novih usluga; kroz korištenje najnovijih tehnologija za optimizaciju upravljanja resursima i infrastrukturom; kroz edukaciju stanovništva i jačanje svijestí posjetitelja o održivom razvitu. Kroz inovacije poduzetnika, a koje su rezultat realnih potreba, otoci su razvili niz primjera najboljih praksi u polju održivog lokalnog razvita, bivajući primjerom ostalim ne-otočnim kontinentalnim zajednicama u Evropi i svijetu.

Vjerujemo da otoci mogu biti živi laboratorijski ("living labs") koji mogu ponuditi važna rješenja u području raznih politika – energije, transporta, cirkularne ekonomije, uključivog upravljanja, IKT-a i

drugog, a primjenjiva i u ne-otočnim zajednicama. Rezultat je to prilagodljivosti otoka koja se razvila radi njihove veličine, udaljenosti od kopna, maloj gustoći populacije, pravnom, fiskalnom i političkom statusu otoka. Usprkos svojih različitostima, većina otoka obilježena je svojom izoliranošću, a koja je znatno povezana s ovisnošću o fosilnim gorivima koja se odražava u visokim cijenama prijevoza na kopno i slabom gospodarskom diversifikacijom. No, otoke ujedno obilježava i visok socijalni kapital te jak osjećaj identiteta i pripadanja kod njihovih stanovnika. Vjerujemo da je ovaj skup karakteristika ujedno pokretač različitih lokalnih paradigmi koje kombiniraju ekološka, društvena, ekonomska i tehnološka rješenja, a s ciljem pametnog, integriranog i uključivog upravljanja prirodnim resursima i infrastrukturom.

Svjesni smo da je za ostvarenje potencijala otoka potreban kreativan i sistemski pristup koji će istaknuti sinergije između gospodarstva, društva, održivosti, mobilnosti, IKT-a, cirkularne ekonomije, upravljanja. Također, do promjena se mora doći na društveno uključiv način, kroz aktivno uključivanje različitih skupina: vlasti, građana, poduzetnika i akademske zajednice. Mi smo spremni prihvatići taj izazov stoga pokrećemo inicijativu Pametni otoci.

Mi, predstavnici europskih otoka

Definiramo pametni otok kao otočno područje koje se uspješno prilagođava klimatskim promjenama, kombinirajući ublažavanje efekata klimatskih promjena te prilagodbu na iste, a sve sa ciljem održivog lokalnog ekonomskega razvijanja i povećanja kvalitete života svojih stanovnika, kroz pametne načine integriranog upravljanja infrastrukturom, prirodnim resursima i okolišem kao cjelinom, uz korištenja IKT alata i promoviranje inovativnih uključivih načina upravljanja i financiranja.

Vidimo inicijativu Pametni otoci kao rezultat prirodne sposobnosti otoka da se razvijaju kao specifični ekosustavi, uspostavljajući ravnotežu između dinamike kretanja njihova stanovništva, dostupnosti resursa i obavljanja gospodarskih aktivnosti. Imajući to na umu, obvezujemo se kapitalizirati postojeća razvojna iskustva temeljena na lokalnoj inovativnosti i održivosti te biti nositeljima tranzicije Europe u nisko-ugljičnu, inkluzivnu i održivu ekonomiju.

Želimo postati pametno, uključivo i uspješno društvo te čemo stoga:

1. Aktivno sudjelovati u prilagodbi i izbjegavanju klimatskih promjena te na lokalnoj razini jačati otpornost na iste;
2. Biti katalizator u bržem korištenju naprednih tehnologija kako bi se osiguralo optimalno upravljanje i korištenje lokalnim resursima i infrastrukturom;
3. Smanjiti upotrebu fosilnih goriva povećanjem korištenja značajnih resursa obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti;
4. Promovirati održive načine mobilnosti na otocima uključujući elektromobilnost;
5. Smanjiti nedostatak i oskudicu vode primjenom nekonvencionalnih i pametnih načina upravljanja vodnim resursima;
6. Postati područja bez odlaganja otpada promoviranjem principa cirkularne ekonomije;
7. Očuvati karakterističan prirodni i kulturni kapital otoka;
8. Diversificirati ekonomiju iskorištavanjem unutarnjih specifičnosti otoka u stvaranju novih i inovativnih lokalnih poslova;
9. Ojačati socijalnu uključenost, edukaciju i osnaživanje građana;
10. Poticati prelazak na alternativne, dugoročne, održive i odgovorne načine obalnog, morskog i turizma u unutrašnjosti otoka.

Pametno i integrirano upravljanje resursima i infrastrukturom

Energetika

Mi ćemo iskoristiti značajni potencijal obnovljivih izvora energije, sunca, vjetra, morskih struja, oceana, valova, kao i geotermalni potencijal te povesti ka smanjenju emisije CO₂, kako bismo postali energetski neovisni, smanjili uvoz goriva i s njime povezane troškove, te inicirali razvoj novih poslovnih modela koji će poticati decentraliziranu proizvodnju i potrošnju energije.

Povećat ćemo energetsku učinkovitost zgrada (rasvjetu, grijanje i hlađenje u zgradama) i infrastrukture (npr. ulične rasvjete, crnih stanica), čak i u zaštićenim povijesnim centrima, kako bismo smanjili emisije CO₂, a sve uz korištenje inovativnih tehnologija i praksi te poduzimanje akcija nulte-energije, kako od strane domaćeg stanovništva tako i posjetitelja, s ciljem usvajanja pozitivnih praksi u korištenju energije i infrastrukture.

Promovirat ćemo male otoke, osobito u kontekstu pilot lokacija za najnaprednije tehnologije u području energetike, što uključuje pametne mreže, pohranu i korištenje energije po potrebi, za što su

potrebne fleksibilne električne mreže koje mogu inteligentno integrirati aktivnosti svih korisnika koji su na nju spojeni. Navedeno će dovesti do povećanja kvalitete života građana te pružiti primjere kako navedene napredne tehnologije mogu biti upotrijebljene i na drugim geografski izoliranim područjima te dalje prilagođene za korištenje u velikim gradovima kontinentalne Europe.

Iskoristit ćemo postojeće sinergije između održive energije, otpada, vode i mobilnosti, naglašavajući potencijal otoka da djeluju kao laboratoriji za razvoj integriranih rješenja kao što su proizvodnja energije iz otpada, korištenja energije proizvedene iz OIE u transportu i električnim vozilima, ili pak za potrebe desalinizacije.

Promet

Promijenit ćemo "modal split" (omjer učinka javnog i individualnog prometa) u korist održivih načina transporta i novih navika u korištenju automobila (car-sharing, car-pooling), promovirati pješačenje i bicikliranje (renovacija pješačkih staza, zajedničko korištenje bicikala) i optimizirati projektiranje multi-modalnih čvorišta i terminala, a s ciljem jačanja svih sektora (cjelogodišnjeg turizma, logistike, trgovine, agrikulture i ribarstva).

Poticat ćemo već postojeće sinergije između prometa i energetike, promovirajući primjerice trajekte koji koriste alternativna goriva kao što su LNG i hidrogen, korištenje obnovljive energije u obalnim priključcima, integriranje električnih vozila u otočne pametne mreže, a sve s ciljem jačanja omjera korištenja obnovljivih izvora energije u odnosu na fosilne izvore.

Razvit ćemo infrastrukturu za brza putovanja (tzv. island hopping) među otocima koji su blizu obale ili unutar istog arhipelaga, korištenjem malih električnih plovnih vozila ili vozila koja se pogone na LNG, metan ili hidrogen, koja mogu biti upravljana putem sustava auto-pilota kako bi se smanjio utjecaj na okoliš, al i troškovi, a ujedno donijelo konkretnе benefite otočnim zajednicama i lokalnom tržištu.

Voda

Poticat ćemo nekonvencionalno upravljanje vodnim resursima, kroz prikupljanje i pročišćavanje voda uz korištenje naprednih tehnologija koja će minimizirati gubitke vode, smanjiti troškove te pristupiti problemu nestašice pitke vode na otocima na učinkovit način.

Promovirat ćemo integrirano upravljanje izvorima vode na kopnu, korištenjem tradicionalnih i netradicionalnih praksi upravljanja vodama, kako bi se osigurala kvaliteta i dostupnost podzemnih izvora i posljedično podržao povratak otočne poljoprivrede i proizvodnja visokokvalitetne hrane.

Iskoristit ćemo postojeće inovativne pristupe i alate kao što su tzv. Ecosystem-based Adaptation i Integrated Coastal Zone Management, a kako bismo osigurali očuvanje naših morskih i kopnenih voda, ključnih za život i opću održivost otoka.

Ojačat ćemo osviještenost o potrebi prelaska na održivije potrošačke uzorke, pa tako i na održivije ekonomske, turističke i poljoprivredne aktivnosti na otocima, kako bismo ojačali otočne biosustave, ali istovremeno i razvili bolje strategije brendiranja, i boljeg pozicioniranja na rastućem tržištu zelenih turističkih destinacija.

Otpad

Poticat čemo stvaranje društva bez otpada ("zero waste"), koncepta koji propituje može li ekonomijaći u krug, uz jačanje lokalne zajednice.

Uvest čemo pametan način upravljanja otpadom na razini otoka kroz uspostavu malih postrojenja za prikupljanje, sortiranje, obradu i recikliranje otpada, te čemo koristiti IKT tehnologiju za razvoj novih tehnika upravljanja, zaštitu okoliša i otvaranje novih radnih mesta.

Postavit čemo korištenje biomase za grijanje i transport te razmotriti mogućnost korištenja otočnih usjeva kao izvora energije.

Promovirat čemo aktivnosti jačanja osviještenosti i održivoj proizvodnji i potrošnji međustanovništvom i turistima, uključujući i rezidencijalni i poslovni sektor.

Preduvjeti

Upravljanje

Ojačat čemo socijalnu uključenost građana kroz jačanje njihovih kapaciteta i uključivanje širokog broja dionika u procese planiranja, odlučivanja i realizacije, kako bi se osigurala efikasna provedba projekata i strategija te poticalo lokalno vlasništvo nad investicijama.

Koristit čemo postojeće alate kao što su tzv. Integrated Territorial Investment and Community-Led Local Development Tools koji su razvijeni u okviru kohezijske politike kako bi se javne intervencije čim više približilo realnim lokalnim potrebama, kao i poduzetničkim aktivnostima.

Iskoristit čemo naše bogato tradicijsko naslijeđe i kulturu suradnje kako bismo potakli društvene inovacije i bottom-up inicijative u procesima upravljanja.

Informacijsko-komunikacijske tehnologije

Osigurat čemo korištenje pametnih i održivih tehnologija na našim otocima koje će omogućiti efikasno i inkluzivno upravljanje prirodnim resursima i infrastrukturom.

Poboljšat čemo dostupnost digitalnih usluga na našim otocima kako bismo stvorili nove mogućnosti za građanstvo i poslovni sektor, potakli razvoj poduzetništva i startup-a i olakšali pristup tržištima i izvorima financiranja.

Analizirat čemo problem digitalne nejednakosti na otocima i omogućiti svim građanima iste mogućnosti pristupa informacijskim i digitalnim uslugama.

Uključit čemo IKT alate u procese donošenja odluka i upravljanja kako bismo ih učinili demokratičnjima i inkluzivnijima.

Gospodarstvo

Koristit ćemo kao bazu svoj tradicijski društveni kapital kako bismo razvili inovativne forme kolektivnog financiranja, kao što su kooperative, zajedničko financiranje (crowd-funding) i javno-privatna partnerstva.

Diversificirat ćemo svoje gospodarske aktivnosti kako bismo osigurali otvaranje novih radnih mesta, smanjili pad populacije i njeno starenje te transformirali naše otoke u ugodna i prosperitetna područja.

Ojačat ćemo sinergije između primarnog, sekundarnog i tercijarnog sektora (osobito turizma) kako bismo kreirali nove integrirane lance vrijednosti, njegovali razvoj poduzetništva i stvorili preduvjete za razvoj malih investicija i jačanje zapošljavanja, osobito mladih.

Razvijat ćemo potencijale tzv. plave ekonomije kroz uspostavu strateških partnerstava za tržišnim dionicima i sveučilištima, a sve kako bismo promovirali otoke kao plave laboratorije za testiranje inovativnih usluga, proizvoda i alata, osobito u području biotehnologije, obnovljive energije, obalnog turizma, zaštite obalnog pojasa i sl.

U ime podrške i ubrzanja ove tranzicije

Pozivamo nacionalne vlade i Europsku uniju

Da pokrenu specifične linije financiranja i tehničke pomoći integriranim pilot projektima na otocima, kombinirajući dostupne finansijske instrumente (ESIF, Horizon 2020, EFSI, COSME, EaSI, LIFE itd.).

Da daju preporuke finansijskim institucijama glede prilagodbe postojećih uvjeta financiranja, kako bi pravo na njih mogli ostvariti projekti manje vrijednosti, ali sa značajnim utjecajem na lokalnu zajednicu, te da ponude odgovarajuće police osiguranja i zajmove za društvene investicije.

Da uspostave regulatorni okvir koji će u potpunosti iskoristiti komparativne prednosti otoka, pojednostaviti administrativne procedure i smanjiti transakcijske troškove za manje investicije, ali pod uvjetom da se osigura uključenost i podrška lokalne zajednice, kao garancija održivosti predloženih inovativnih inicijativa.

Da ojačaju mehanizme višerazinskog upravljanja (eng. multi-level governance) kako bi osigurali da lokalni otočni prioriteti budu na odgovarajući način zastupljeni u lokalnim i regionalnim politikama, i kako bi se potaknula suradnja na različitim administrativnim razinama, kao i između privatnih i javnih dionika.

Da prepoznaju mogućnost doprinosa inicijative Pametni otoci cijelom nizu strateških politika, kao što su Zapošljavanje, razvoj i investicije; Energetska unija; Digitalno tržište i cirkularna ekonomija; i da razmotre zaključke inicijative Pametni otoci u kontekstu pripreme sljedeće finansijske perspektive, nakon 2020.

Pozivamo aktere Quadruple Helix modela

Da podrže provođenje inicijative Pametni otoci kroz:

- Pozivanje poslovnog sektora na uvođenje najnovijih tehnologija na otoke, kao i na uvođenje novih inovativnih proizvoda i usluga, kako bi se modernizirali tradicionalni sektori poslovanja i otvorile nove tržišne niše, dajući novi zamah održivom razvitu.
- Pozivanje znanstvene zajednice da koristi otoke kao „žive laboratorije“ u svojim interdisciplinarnim istraživanja i radu na inovacijama.
- Pozivanje predstavnika civilnog društva na jačanje društvenog kapitala i poduzetničkog duha na otocima, te na suradnju u stvaranju zajedničke vizije otoka u kontekstu globaliziranog okruženja, temeljene na konsenzusu.

Odlučujemo

Raditi na dalnjem razvoju inicijative Pametni otoci kroz organizaciju Foruma pametnih otoka na godišnjoj bazi, kao prostora za suradnju, razmjenu kontakata i iskustava između predstavnika različitih europskih otoka, a uz koji bi se organizirala i popratna Konferencija o pametnim otocima, koja bi omogućila susrete relevantnih dionika, razmjenu stajališta i predlaganje konkretnih mjera za realizaciju smjernica inicijative Pametni otoci.

Istražiti mogućnost formiranja Platforme pametnih otoka, koja bi pružala potporu otočnim samoupravama i drugim akterima u uspostavi suradnje s industrijom, akademskom zajednicom i civilnim društvom, a sve sa ciljem pronalaženja odgovarajućih integriranih i održivih načina upravljanja resursima i infrastrukturom, a koji bi omogućili jačanje aktivnosti istraživanja i razvoja (R&D), koordinirali ulaganja u pilot projekte, kao i projekte većeg opsega, te njihovom implementacijom povećali kvalitetu života na otocima i služili kao inspiracija kopnenim zajednicama EU.

Ime i prezime predstavnika otoka

Titula predstavnika otoka

Naziv ustanove

Datum

Potpis